

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió de
l'Associació Cultural L'Espona

Núm. 76 desembre 13 - gener 14

Edita: Associació Cultural L'Espona
Adreça: C/ Escoles, 5 43370
La Palma d'Ebre
e-mail:
espona@associaciolespona.cat
web: www.associaciolespona.cat

**L'Espona un desitja
Bones Festes!**

Editorial

Arriba Nadal, temps de bones intencions, de solidaritat i d'ajuda als més necessitats. I Catalunya sempre està a l'alçada. Els passats 29 i 30 de novembre el Gran Recapte d'Aliments, impulsat pels Bancs dels Aliments de Catalunya, va assolir l'objectiu de recollir més de 3.000 tones d'aliments. I tot va ser possible gràcies a la participació de milers de ciutadans anònims que van fer les donacions i als voluntaris que van fer possible la campanya.

Un altre bon exemple de solidaritat és *La marató de TV3*, que any rere any bat rècords de recaptació, amb la finalitat de finançar projectes de recerca que puguin millorar la diagnòsi i el tractament de diferents malalties. En la seva vuitena edició, el disc de *La marató* ja ha arribat a les 200.000 còpies venudes, i ja són més d'un milió en les seves vuit edicions. Un èxit sense precedents que demostra la dimensió solidària del país.

Tant de bo no s'hagués de recórrer a campanyes com aquestes, ja que voldria dir que el país funciona bé econòmicament i les necessitats bàsiques estan cobertes. Però quan toca ajudar, Catalunya fa un pas endavant. Algú en dubtava? Som un gran país. Fem-lo possible.

Activitats

-Dia 29 de desembre, a l'Església Romànica de la Palma d'Ebre, a les 19h, concert del grup coral la Palma d'Ebre, que actuarà conjuntament amb el Quartet Scherezade-Ensemble, format pels músics Cecília Aymí, Rossend Aymí, Jordi Bonilla i Karen Martínez.

-Del 21 de desembre al 6 de gener, El pessebre dels sentits, Vinebre. Es podrà visitar els dies laborables de 17 a 20h i els caps de setmana i festius d'11 a 14h i de 17 a 20h. Visites concertades fins a finals de gener. Edifici de cal metge, Av. De les Quatre Barres Catalanes, 2.

- 26, 27 i 29 de desembre, El pessebre dels Estels, Masia de Castelló, de les 18h a les 20.30h. Preu: 7 € per als adults i 4€ per als infants d'entre 4 i 9 anys (per als menors de 4 anys, l'entrada serà gratuïta). Trobada al camp de futbol de Vandellòs.

Més info. a: www.masiacastello.cat i als telèfons 620 930 415 i 616 586 954.

- 7è Pessebre vivent de Tivenys "El Pessebre del Riu". Dies 22, 26 i 29 de desembre. Horari: 18.30, 19.15 i 20h Preu: 5 €. Més info.: www.pessebredelriu.com

-27,28,29 i 30 de desembre, Fira Park 2013, al Pavelló Municipal d'esports de Flix, de 16 a 20h. Preu: 12€ l'abonament, 4€ el dia.

Algunes reflexions sobre la repressió franquista a la Palma

Fa unes setmanes, l'ONU va exigir a l'Estat espanyol la creació d'una comissió de la veritat sobre els crims del franquisme. Qui em coneix sap que fa anys que demano parlar obertament sobre com va afectar el nostre poble el període que va des de la proclamació de la Segona República (1931) fins a la fi del franquisme de postguerra (1951), que inclou el trasbals tràgic de la Guerra Civil (1936-1939). Com a la resta de Catalunya i de l'Estat espanyol, és una època convulsa, que s'inicia amb grans esperances i acaba amb tragèdia, repressió i regressió. És un tema complicat de tractar, perquè gairebé tothom té algun parent, més proper o més llunyà, víctima de la repressió d'un bàndol o de l'altre, però, tal com reclamava Josep Lluís Filella en el seu excel·lent article "Per travessar la boira" (Reble, núm. 52), és necessari poder començar a conèixer tots aquests fets, que, en molts casos, han estat volgudament silenciats o bé explicats d'una manera parcial, com si els emboliqués una boira espessa que ens impedeix veure'ls clarament. Estic totalment d'acord amb el Josep Lluís que aquests fets van condicionar les relacions humanes i la vida quotidiana del poble; és més, estic totalment convençut que encara ho estan: sense saber què va passar durant aquells anys difícilment entendrem la dinàmica social, política i econòmica actual de la Palma.

Potser el primer sobre el que caldria parlar és de la repressió, sense cap mena de dubte l'efecte més dramàtic d'aquest període històric, que, entre altres coses, es concreta en un nombre molt elevat de morts, en relació a la població del poble, la majoria de les quals ho són producte de delacions. El dol, però també el ressentiment i la por, són factors que poden explicar aquest tel de silenci. Ara bé, això sempre ha estat així? I en tots dos bàndols? Quan faig aquestes preguntes, em refereixo al reconeixement de les víctimes.

A partir del 31 de desembre de 1938, amb l'entrada de les tropes franquistes a la Palma, el nou règim va reconèixer de seguida les víctimes del bàndol de "les dretes" assassinades l'estiu de 1936, i l'abast de la repressió va ser clarament fixat: una placa recordava els morts, amb noms i cognoms, a la façana de l'església nova, i una làpida encara ho fa al cementiri, làpida que, per cert, va ser substituïda fa pocs anys per una de nova, en la qual es pot llegir exactament el mateix text que hi havia a l'anterior. Tot això, a la vista de tothom. En canvi, les víctimes del bàndol de "les esquerres", repressaliades pel règim franquista, no han tingut cap reconeixement encara: són invisibles, no se'n parla. Per què? Qui eren? Quants van ser empresonats i quants, executats? De què se'ls acusava? Per poder normalitzar la nostra memòria històrica és fonamental fixar l'abast de la repressió franquista a la Palma i reconèixer les víctimes, jutjades en consells de guerra sumaríssims sense les mínimes garanties processals. Només d'aquesta manera, en igualtat de condicions, podran superar-se recels, incomprensions i malentesos sobre la nostra història.

L'abast de la repressió franquista a la Palma és ben coneguda pels historiadors. Josep Maria Soler i Sabater, a *La repressió franquista a Catalunya (1938-1953)* (Edicions 62. Barcelona, 1985) ens dóna la llista d'afusellats, i Josep Recasens Llorca a *La repressió franquista a la Ribera d'Ebre (1938-1945)* (Cossetània. Valls, 2003) afegeix a aquesta llista els empresonats. Pel que fa als palmencs morts als camps d'extermini nazis de Mathausen i Gusen, els podem trobar al treball "El campo de exterminio de Mathausen" d'Alejandro Cabos Mas, publicat a la web del Centre d'Estudis d'Investigació Històrica del Baix Maestrat/Montsià (<http://www.ceibm.org/alexca0000.html>). Les xifres són les següents: 16 condemnats a morir afusellats, 2 morts a Mathausen, 1 mort a Gusen, 6 condemnats a reclusió perpètua, 12 condemnats a 20 anys, 1 condemnat a 15 anys, 4 condemnats a 12 anys, 1 condemnat a 10 anys, 4 condemnats a 6 anys i 1 dia, 3 empresonats sense sentència. És a dir, 19 morts i 31 empresonats (dels quals, 7 eren dones), als quals cal afegir-hi 2 persones amb expedients per responsabilitats polítiques. Cal dir, però, que la majoria de les penes de presó van ser atenuades o bé als presoners se'ls va concedir la llibertat condicional, algunes de les quals, però, amb desterrament.

Fixat l'abast de la repressió franquista, ara faltaria el reconeixement d'aquestes víctimes. Això és més difícil perquè cal fer públics els noms a tothom. Els meus avis, Pius Filella Ciuraneta, condemnat a mort, i Francesc Sas Vernet, condemnat a 20 anys, en són dues de les que l'esperen.

Ricard Sas Filella

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.